

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

7 Quid causes materia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

Quod de ma-
teria conce-
ptu formae
possimus.

re quidem nos in aliquem proprium conceptum materiae primae, non tamen omnino distinctum & prout in se est: sed negatiuum partim, partim confusum. Tota hęc assertio constat ex definitione materiae tradita ab Arist. scilicet esse *primum subiectum*, &c. nam per illam descriptionem aliquem conceptum obiectiuum explicamus: ille autem est proprius materiae, sicut & ipsa definitio. In ea vero definitione *subiectum* quid confusum est & commune: additur verò quod sit *primum*, vt ad materiam limitetur: *primum* autē negationem importat prioris subiecti. Perinde est quod communiter naturam materiae declaramus per rationem purae potentiae: nam ratio potentiae confusa est, & communis: at verò dictio *pure* negationem dicit omnis formae componentis vel constituentis ipsam materiam. Ratio verò est, quia nos vix cognoscimus simplicia propriis conceptibus nisi adiungendo aliquam negationem: quare hic est frequentior modus declarandi naturam materiae per carentiam formae, & completæ actualitatis, &c. Et ita describit illam Arist. 7. Met. tex. 8. dicens materiam non esse *quatum, neque quale*, &c. & ideo fortasse dixit in eodem lib. tex. 35. materiam esse per se ipsam incognitam. Interdum verò, vt notauit D. Bonauent. in 2. distin. 3. art. 1. quæst. 2. videtur declarare naturam materiae per conceptus pure positiuos, vt si dicamus esse substantiam incompletam receptiuam formae substantialis: sed quod dicitur *incompleta*, negationem importat. Ac denique nunquam satis materiae naturam declaramus, nisi adiungamus negationem omnis actus formalis constituentis ipsam. Et ideo dixit Aug. libr. de Natura boni, c. 18. *materiam per nullam speciem, sed per priuationem omnis speciei cogitari vix posse*. Et lib. 12. Confess. c. 5. ait: *Conari nos materiam cognoscere ignorando, vel ignorare noscendo*. Sicut enim tenebrae videntur à nobis, dum non videtur lumen: ita dum intelligimus quid informe, quod est ignorare formam, cognoscimus aliquo modo materiam. Et è conuerso cum cognoscimus aliquid formatum, seu compositum forma, ignoramus materiam, seu potius cognoscimus illud non esse materiam, & aliquid remouemus, vt solam materiam concipiamus. Hoc autem non prouenit ex eo quod materia nullam habeat entitatem, sed ex eo quod habet illam ita simplicem & potentialem, & latentem sub formis substantialibus, & accidentalibus. vt à nobis non possit alio modo inuestigari aut concipi.

Erge Augu-
stinus 1. p.
Hexam. 6. 3.

SECTIO VII.

Quid causet materia.

- I. **E**xplicuimus naturam materiae primae, & obiter attigimus omnes causas eius, scilicet efficien-tem, quæ est Deus, & finalem, quæ est forma vel compositum: & aliquo modo formalem, quæ etiam est forma, de qua infra plura dicturi sumus. Materiam autem non habet præter se ipsam, vel partes suas integrantes, cum sit simplex, & primum subiectum. Reliquum ergo est vt causalitatem eius (quod in hac sectione præcipue est intentum) declaremus. Quatuor verò in hac causalitate, sicut in cæteris, desiderari possunt: primum quid causet materia: secundum quo causet, seu quæ sit ex parte illius principalis & proxima ratio causandi, tertium quæ sit necessaria conditio: quartum quid sit causalitas ipsa, per quam causa in actu constituitur.

Varia opiniones.

- II. **C**irca primam partem, quidam aiunt proprium & vnicum effectum materiae esse ipsum compositum, quod potest sumi ex definitione materiae, scilicet, *Primum subiectum ex quo fit aliquid*, &c. Proprie

enim solum compositum fit. Item materia est causa intrinseca: solum autem ad compositum comparatur vt intrinseca causa. Item materia non est causa formæ: ergo solum compositi: antecedens patet, quia materia non est principium formæ: ait enim Arist. 1. Physicorum, vnum principium non esse ex alio. Denique quia materia vnicam causalitatem habet: ergo & vnum causatum seu adæquatum effectum. ita sentit Maior in 2. distin. 12. quæstione 2. citans Auicennam 6. suæ Metaphysicæ tract. 2. ca. 4. Item Albertus 2. Physicorum, tract. 2. cap. 1. Qui tamen videtur æquiuoce loqui: ait enim materiam non esse causam formæ nisi per accidens, quia forma non fit, sed compositum: vnde non videtur negare formam eo modo quo fit, causari à materia.

Alii autem volunt formam etiam esse proprium effectum materiae: non vero omnem, sed illam quæ de potentia materiae educitur. Quæ sententia videtur communis. Nullus enim, quem ego viderim, excludit compositum à causalitate materiae. Quamquæ enim Auerroes & alii dicant materiam non esse de essentia compositi, quod infra in proprio loco disputabimus: non tamen negant materiam esse causam compositi, nec negare possunt, cum sit euident ex ea consistere. Hęc ergo secunda opinio quoad hoc non differt à prima, sed addit causalitatem materiae in formam, quæ de eius potentia educitur. Et probatur quoad hanc partem, quia huiusmodi forma pender à materia: ergo est effectus eius. Item hæc forma educitur de potentia materiae: ergo materia conducit in suo genere ad educationem illius: ergo est causa illius. Ex quibus rationibus videtur e contrario concludi, materiam non esse causam formæ rationalis: quia hæc nec pender à materia, nec educitur de potentia illius.

Hanc vero sententiam etiam iudicat insufficiens Fonseca libr. 5. metaph. capite secundo, quæst. 1. sect. 2. quem imitantur Conimbricenses 2. Physic. c. 7. quæst. 8. art. 1. & ideo addit materiam esse causam omnis formæ etiam rationalis, scilicet vt informatis: & hanc dicit esse generalem causalitatem materiae. Quæ sententia hac sola ratione conuincitur videtur, quod licet substantia vel existentia formæ interdum non pendeat à materia, informatio tamē formæ semper pender à materia, tanquam à propria potentia & subiecto: ergo forma vt informans pender à materia vt à materiali causa: est ergo effectus eius. Confirmari hoc potest, quia anima pedit à materia, vt æternitudo sui esse, ad quem habet essentialē habitudinem vt loquitur D. Tho. q. de Anim. a. 1. ad 12. Habet etiā rationalis anima quodammodo dependere à materia quoad initium sui esse, quia naturaliter non debetur illi esse, nisi in tali materia, à qua pender in vni-
one: ergo.

Præter hæc vero addere possumus, materiam etiam esse generationis ipsius materialem causam, quæ ex natura rei distincta est à forma, & à composito. Et probatur, quia materia est principium generationis teste Aristotele, & est principium per se, & à quo essentialiter pender generatio: est ergo vera & propria causa generationis: nam in illam suo modo propriissime influit.

Ex his ergo videntur colligi quatuor effectus materiae ex natura rei distincti, scilicet compositum, forma, quæ materialis est, vniū formæ cum materia, & generatio totius compositi. Quod enim hæc omnia causentur à materia, satis probatum videtur, quod autem illa omnia sint distincta, saltem ex natura rei, facile ostendi potest. Nam forma distinguitur à composito vt pars à toto. Vniū vero distinguitur à forma, saltem vt modus ex natura rei distinctus, & separabilis ab ipsa, vt in anima rationali patet, & idem fieri posset in aliis formis saltem de potentia absoluta, sicut factum est in quantitate Euclidianæ, de quo plura infra tractando de causa formali.

III. mali. Generatio vero differt ab omnibus dictis, sicut fieri à re facta: unde in re ipsa est separabilis ab illis: nam transacta generatione & cessante actione agentis, manet forma unita materie & constituens compositum in facto esse. Nec refert quod cessante generatione maneat loco eius conservatio, qua effectus saltem à prima causa conservatur, tum quia hoc est quasi per accidens ad propriam rationem & distinctionem generationis. Nam licet per impossibile intelligeremus rem genitam non pendere in conservari ab alia causa, sed solum in fieri à generante, manerent unio, forma, & compositum cessante generatione. Tum etiam, quia licet post generationem quæ est à causa proxima, succedat conservatio quæ est à sola causa prima, tamen, unio formæ cum materia eadem numero perseverat, sicut est etiam eadem numero forma, & compositum idem: & hoc satis est ut generatio intelligatur esse modus ex natura rei distinctus ab illis omnibus: ergo quatuor illa quæ à materia causari ostendimus, ex natura rei distincta sunt.

Questionis resolutio.

IV. VII. Sed quamquam hæc in re sint vera, nihilominus adæquatus effectus materie in ipso composito continetur. Quod duplici modo causatur à materia, scilicet in fieri, & in facto esse: in fieri quidem quatenus materia est causa generationis: non enim causat illam nisi quatenus est via ad compositum, seu quatenus per illam pedit compositum in fieri ab ipsa materia. Unde licet generatio causetur à materia, tamen non tam causatur ut effectus, quam ut via ad effectum: & ideo licet ex natura rei distinguatur, non censetur augere numerum effectuum: quia ubi est unum propter aliud, ibi est unum tantum. Sicut respectu efficientis causæ actio est quid distinctum ex natura rei à termino, ut calefactio à calore, & utrumque est ab agente: nam calefactio manat & fit à calefaciente, non tamen proprie, ut effectus, sed ut via ad effectum, & ideo non censetur ponere in numerum cum effectum. At verò in facto esse materia ex causa compositi quatenus componit illud: non componit autem illud nisi quatenus ipsi materie vnitur forma, & sustentando ipsam formam fit talis sit ut eo fundamento indigeat. Igitur in hoc effectu adæquato, qui est compositum, includitur causalitas materie respectu formæ, vel ut informantis, vel etiam ut existentis iuxta exigentiam formæ. Imo adeo sunt isti effectus coniuncti, & quasi ordinati ad componendum unum adæquatum, ut causalitas materie circa illos non videatur ex natura rei distincta, sed solum habitudine, seu præfusione aut inadæquata conceptione intellectus nostri, ratione cuius diuersis loquendi formulis hanc causalitatem explicamus. Dicimus enim formam pendere à materia ut à recipiente, vel ut à comparte: compositum verò ut à parte componente: quibus verbis explicamus aliam esse habitudinem materie ad formam, & aliam materie ad compositum: cum hoc tamen fiat ut modus causalitatis in quo hæc habitudines fundantur, in re sit idem. Quod ita esse, paulo inferius ostendemus: & consequenter etiam declarabimus, loquendo de actuali causalitate, magis distinguere inter se causalitatem materie respectu compositi in fieri, à causalitate eiusdem compositi in facto esse, quam differat causalitas respectu compositi, & formæ, sumpta utraque in fieri, vel utraque in facto esse.

Iudicium de aliis opinionibus.

VIII. EX quo tandem facile est opiniones omnes adductas ad veritatem reuocare. Nam prima considerat adæquatum & per se primo intentum effectum materie: & ideo dixit esse ipsum compositum. Non Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

tamen negavit, aut negare potuit, vel duplicem rationem, & quasi statum eiusdem compositi, scilicet, in fieri & in facto esse: vel materiam esse utroque modo causam eius: vel esse veram causam generationis, & educationis, sicut in uniuersum mobile est causa materialis motus. Neque etiam negat illa opinio, quin materia componendo compositum, influat in suo genere in formam, saltem ut informantem. Imo dicendum videtur ordine nature, & quasi via originis: hinc proxime inchoari causalitatem materie, quia materia recipiendo actum, componit compositum. Ordine verò intentionis primario tendere in compositum, & ad illud ultimatè terminari: & ideo illud propriè designari, & nominari effectum materie. Sicut agens dicitur propriè efficere compositum, cum tamen causalitas eius proximè etiam versetur circa formam, eam educendo, & uniendo materie. Qua intelligentia supposita, solum videtur dissensio de nomine, an materia sit dicenda causare formam, necne, ut etiam fatetur Maior loco citato, significans in re non dissentire: non est tamen cur in illa locutione dubitemus, quia verbum *causandi* amplissimum est, quod non solum attribui solet ultimo termino generationis, vel compositionis, sed etiam actioni, & cuiunque rei, quæ ab alia verè pendet.

IX. Neque aliud probant argumenta illius opinionis: nam duo priora solum probant materiam primo ac per se esse causam compositi. Ad tertium verò respondetur, idem esse dicendum de principio, quod de causa: nam materia etiam dici potest principium formæ, vel quia ex eius potentia educitur, vel quia ei vnitur. Quod autem Aristoteles ait, unum principium non esse ex alio, intelligendum est, vel quoad compositionem, quia unum non componitur ex alio: vel quoad effectiorem simpliciter, & primario intentam à natura: sic enim non fit principium unum ex alio, sed quod ex eis constat. Argumenta vero aliarum opinionum soluenda non sunt, nam rectè probat aliquam causalitatem materie in illa omnia non tamen excludunt, quin omnis illa causalitas in causalitate compositi includatur, & ad illam ordineatur. Solum posset quis specialiter dubitare de unione animæ rationalis, quomodo pendeat à materia, cum in se spiritualis sit, sed de hac unione quæ & qualis sit, inferius ex professo tractabitur: nunc breuiter dicitur, unionem non solum ex materiali (ut ita dicam) entitate, sed ex formali ratione unionis habere talem modum essendi, ut essentialiter pendeat ab altero extremo ad quod fit unio, & in eo genere & modo quoad illud fit unio. Unde si fiat ad subiectum, pendet ab illo in genere causæ materialis, si ad formam, in genere causæ formalis, si ad substantiam, ut à puro termino: quo modo unio humanitatis, quamuis creata sit, essentialiter pendet à Verbo increata: sic igitur unio animæ rationalis, quamuis in se spiritualis sit, pendere potest à materia ut à subiecto cui forma illa vnitur.

SECTIO VIII.

Per quid causet materia.

I. Icut in causa efficiente creata distinguere solent principium principale agendi, & principium proximum, & conditionis necessariæ ad agendum: ita existimant aliqui hæc omnia distinguere posse, & debere in causalitate materie. Nam principalis ratio causandi materialiter (inquiunt) est ipsa essentia materie: illa enim est primum fundamentum & basis totius materialis causalitatis & sustentationis, & ex illa ut sic, essentialiter constat compositum. Principium autem proximum huius causalitatis dicunt esse potentiam materie: per eam enim proximè recipit formam: omnis enim actus proxime recipit formam: omnis enim actus proxime

In exortio
ne priora
teria effe-
ctus est for-
ma materie
lis, in inten-
tione solum
compositum.

Materia di-
ci potest for-
ma principii.

I.

Quædam
sententia.